

A könyvtár évente rendszeresen pályázik az NKA támogatására a könyvkötésre felhasznált kódexlapok kibontásához, illetve az őrzőkönyvek restaurálásához. A restaurálások és szakszerű feldolgozások során több esetben kiderült, hogy a középkori, kézzel írt pergamenlapnak vélt könyvborító nem az, hanem nyomtatvány. Így lett ez a Pázmány-kötet esetében is: 1629-ben éppúgy, mint 2013-ban kódexlapnak vélték azt a pergamen foliót, melylyel a könyvet a 17. században bekötötték. A restaurátor fogott gyanút, hogy ez nem kézirat, hanem nyomtatvány, s hogy talán Gutenberg 42 sorosából való.

Gutenberg érdeme, hogy művészi és szinte tökéletes „kódex-utánzatot” készített: találmányának célja éppen az volt, hogy a kódexmásolás, mint sokszorosítási eljárás nehézségeit a sajtóval megoldja – írja Boros István. A nyomdász 1454-55 körül készítette el a híres 42 soros Bibliáját, amelyből feltehetően 180 példány hagyta el Gutenberg sajtóját: 155 papírra és 25 pergamenre nyomtatott Biblia.

Ma a világon összesen 49 teljes vagy közel teljes példány található a kétkötetes

műből, valamint számos töredék. Magyarországon eddig négy fragmentum volt ismert: a Tudományos Akadémia papírtöredéke; továbbá az Országos Széchényi Könyvtár egy, és a Soproni Levéltár két pergamentöredéke. Ezekhez jött most a váci töredék, így összesen egy papír- és négy pergamentöredék van hazánkban.

A töredék azonosításában és valódiságának bizonyításában egy német és egy amerikai Gutenberg-kutató volt segítségemre – mondotta el Boros István. – A két tudós: Falk Eisermar (Berlin), a Gesamtkatalog der Wiegendrucke szerkesztője, valamint Eric White (Dallas, USA), a dallasi Bridwell Library kutatója, a 42 soros töredékek szakértője. White besorolása szerint a magyarországi fragmentumok az úgynevezett soproni csoportba tartoznak.

Boros István szerint a váci töredék is megerősíti a kutatóknak azt a feltevését, hogy Gutenberg 42 soros Bibliájának Magyarországra is el kellett jutnia – írja beszámolójában Magyar Bertalan.

Forrás: Magyar Kurír

<http://www.magyarkurir.hu/hirek/gutenberg-biblia-toredek-et-talaltak-vacott>

„KÖNYVBORÍTÓBA ZÁRT KINCSEK”

A Váci Egyházmegyei Könyvtár restaurálási eredményei

A Váci Egyházmegyei Könyvtár a Nemzeti Kulturális Alap támogatásának köszönhetően évről-évre folytatni tudja régi könyveinek restaurálását. A 2012/13-as pályázati évben az NKA Közgyűjteményi Szakkollégiuma által kiírt pályázatának segítségével újabb négy dokumentumot sikerült restaurálni. A restaurálás teljes költsége 865.000Ft volt, melyhez a NKA 700.000 Ft támogatást nyújtott, a

fennmaradó forráshiányt Dr. Beer Miklós megyéspüspök engedélyével a Váci Egyházmegye pótolta. A Váci Egyházmegyei Könyvtár Védett Gyűjteményének ismét négy értékes darabját választottuk ki.

1: Valerius Maximus: *Valerii Maximi dictorum et factorum memorabilium libri novem* [Venetiis?]; [in aedib. Aldi Romani?], [1502?] (Jelzet: 705.265)

2: Gonzalez, Antonius: *Vita sponsae Christi B.Rosae de S.Maria*

Coloniae: Apud Michaellem Bemenium, 1668. (Jelzet: 705.258)

3: Pázmány Péter: *Acta et Decreta Synodi Dioecesanæ Strigoniensis*.

Pozsony, 1629. (Jelzet: 705.125. RMK.II.454.)

4: *Regulae Societatis Jesu Dilingiae*: Apud Melchiorum Algeyer, [1604?] (Jelzet: 705.256)

A restaurálásra kiválasztott kötetek különlegessége, hogy mindegyik kötéstáblájában papír ill. pergamen kódextörédek találhatók. Így az őrzőkönyvek fizikai állapotának megóvásán túl, újabb értékes fragmentumokkal gyarapodott könyvtárunk gyűjteménye.

A Váci Egyházmegyei Könyvtár állományából a feldolgozások, restaurálások során már korábban is több értékes kézirat, fragmentum került elő: így pl. a Holl Béla által publikált Ecsegi Kódexből, a legrégebbi magyar betlehemes; a Scheiber Sándor által közreadott héber kódextörédek, vagy a Káldi-bibliai autográf kézirat-törédek.

Így most is bízunk abban, hogy újabb értékes töredékeket találhatunk a restaurálások során. Reményeink beigazolódtak, amikor a Pázmány Péter munkájának kibontására került a sor, hiszen a kötéstáblából **Gutenberg 42 soros Bibliájának pergamenre nyomott példányából származó töredékre bukkantunk**. A fragmentum az Apokalipszis elejéről származik (310. pagina.). A kibontással – Gutenberg ezen munkájának – a Magyarországon ismert legnagyobb pergamen töredéke került napvilágra.

A könyvek restaurálását az ARS ALBA BT. végezte, Fehrentheil Henriette restaurátor vezetésével. A restaurátor műhely 2000 óta folyamatosan végez az egyházmegyei könyvtárban egyedi és csoportos állományvédelmi munkákat. A restaurálás során kibontott töredékekről digitális másolatok készültek, melyek nagyban megkönnyítik majd a fragmentum kutatásokat. A kötetek sok esetben kopottak, hiányosak, rongáltak voltak, szinte mindegyiknél jellemző volt a lapok elszíneződése, szakadozottsága így ezek javítására is sor került. A dokumentumok minden esetben teljes bontásra kerültek. A borítópergamenek leemelését követően az őrzőkönyvekre papírkötések kerültek, melyeken az eredeti pergamentörédek másolatai láthatók, megőrizve ezzel a kötések egyediségét.

Gutenberg 1454-55 körül készítette el a híres 42 soros Bibliáját, amelyből feltehetően 180 példány hagyta el Gutenberg sajtóját: 155 papírra és 25 pergamenre nyomtatott Biblia.

Ma a világon összesen 49 teljes vagy közel teljes példány található a kétkötetes műből, valamint számos töredék. Magyarországon eddig négy fragmentum volt ismert: a Tudományos Akadémia papírtörédeke; továbbá az Országos Széchényi Könyvtár egy, és a Soproni Levéltár két pergamentörédeke. Ezekhez jött most a váci töredék, így összesen egy papír- és négy pergamentörédék van hazánkban.

Varga-Kohári Mária
Váci Egyházmegyei Könyvtár

